

מכון הדר

MECHON HADAR

Stone Cold Torah: Can Torah Shape Us And Do We Want It To?

Rabbi Avi Killip - killip@mechonhadar.org

Global Day of Jewish Learning 2016

Avot de-Rabbi Nathan 6:2*

Be one who makes himself dirty at the dust of their feet. How so? When a wise scholar comes to the city, do not say "I have no need of him"; rather, go to him. And do not sit with him on the bed or on the chair or on the bench - rather, sit before him on the earth and every word that leaves his mouth you should receive upon yourself in awe and in fear and in trembling and in agitation just as our ancestors received from Sinai in awe and in fear and in trembling and in agitation.

What was the beginning of Rabbi Akiva?

They say that he was forty years old and had not learned a thing. One time, he was standing at the mouth of the well and said: "who carved this rock?".

They said to him: "the water that consistently falls on it every day". They said to him: "Akiva, did you not read **water wears away stones**(Job 14:15)?"

אבות דרבי נתן 6:2

והוי מתאבק בעפר רגליהם כיצד? בזמן שתלמיד חכם נכנס לעיר, אל תאמר איני צריך לו, אלא לך אצלו, ואל תשב עמו לא על גבי המטה ולא על גבי הכסא ולא על הספסל, אלא שב לפניו על הארץ, וכל דבר שיצא מפיו קבלהו עליך באימה ביראה ברתת ובזיע, כדרך שקבלו אבותינו מהר סיני באימה ביראה ברתת ובזיע.

דבר אחר: הוי מתאבק בעפר רגליהם - זה רבי אליעזר. ושותה בצמא את דבריהם - זה רבי עקיבא. מה היה תחילתו של רבי עקיבא? אמרו, בן ארבעים שנה היה ולא שנה כלום. פעם אחת היה עומד על פי הבאר. אמר: מי חקק אבן זו? אמרו לו: המים שתדיר נופלים עליה בכל יום. אמרו לו: עקיבא אי אתה קורא (איוב יד:טו) "אבנים שתקו מים"?

Immediately Rabbi Akiva ruled a *kal veChomer*: just as the soft (water) sculpts the hard (stone) - words of Torah, which are as hard as iron, will all the more so carve my heart/mind, which is but flesh and blood! Immediately he returned to learn Torah.

He and his son went and sat among the teachers of young children (nurselings). He said: "Rabbi, teach me Torah!" Rabbi Akiva held on to one side of the slate and his son to the other. He wrote Aleph-Bet and learned it. He wrote Aleph-Tav and learned it. [he wrote] the instructions of the Priests and learned it. He kept on learning until he learned the entire Torah. He went and sat before Rabbi Eliezer and before Rabbi Yehoshua. He said: "Rabbis, open up for me a taste (the reasoning) of Mishna!" As soon as they told him a single law, he sat down with himself and said: "this aleph, why is it written? This bet, why is it written? Why is this thing said?" He returned and asked them, and halted them with words.

Rabbi Shimon ben Elazar said: I will make an analogy - to what is this similar? To a mason who would hew mountains. Once, he took his chisel in his hand and went and sat on the mountain and was chipping off small pebbles. People came and said to him: "what are you doing?" He said: "Behold, I am uprooting it and sending it into the Jordan!" They said to him: "You can't uproot the entire mountain!" He kept on hewing [the rock] until he came to a large boulder. He went underneath it, separated it, uprooted it, and sent it into the Jordan. He said to it: "That is not your place, but rather this is!"

מיד היה רבי עקיבא דן קל וחומר בעצמו: מה רך פסל את הקשה, דברי תורה שקשה כברזל על אחת כמה וכמה שיחקקו את לבי שהוא בשר ודם. מיד חזר ללמוד תורה.

הלך הוא ובנו וישבו אצל מלמדי תינוקות. אמר לו: רבי למדני תורה. אחז רבי עקיבא בראש הלוח, ובנו בראש הלוח. כתב לו אלף בית ולמדה. אלף תיו ולמדה, תורת כהנים ולמדה. היה לומד והולך עד שלמד כל התורה כולה. הלך וישב לפני רבי אליעזר ולפני ר' יהושע. אמר להם: רבותי, פתחו לי טעם משנה. כיון שאמר לו הלכה אחת, הלך וישב לו בינו לבין עצמו. אמר: אלף זו למה נכתבה? בית זו למה נכתבה? דבר זה למה נאמר? חזר ושאלן והעמידן בדברים.

רבי שמעון בן אלעזר אומר: אמשול לך משל למה הדבר דומה: לסתת שהיה מסתת בהרים. פעם אחת נטל קרדומו בידו, והלך וישב על ההר, והיה מכה ממנו צרורות דקות. ובאו בני אדם ואמרו לו: מה אתה עושה? אמר להם: הרי אני עוקר ומטילו בתוך הירדן. אמרו לו: אי אתה יכול לעקור את כל ההר! היה מסתת והולך, עד שהגיע אצל סלע גדול. נכנס תחתיו, סתרו ועקרו והטילו אל הירדן. ואמר לו: אין זה מקומך אלא מקום זה.

Thus Rabbi Akiva did to Rabbi Eliezer and Rabbi Yehoshua.

כך עשה להם רבי עקיבא לרבי אליעזר ורבי יהושע.

Rabbi Tarfon said to him: Akiva, of you the scripture says: **He dams up the rivers, and brings what was hidden to light** (Job 28:11). The things that were hidden from all people - Rabbi Akiva has brought them to light.

אמר לו רבי טרפון: עקיבא, עליך הכתוב אומר (איוב כח:יא) "מבכי נהרות חבש ותעלומה יוציא אור". דברים המסותרים מבני אדם הוציאם רבי עקיבא לאורה.

***Avot de-Rabbi Nathan** (Hebrew: **אבות דרבי נתן**), usually printed together with the minor tractates of the Talmud, is a Jewish aggadic work probably compiled in the geonic era (c.700–900 CE). Although Avot de-Rabbi Nathan is the first and longest of the "minor tractates", it probably does not belong in that collection chronologically, having more the character of a late midrash. In the form now extant it contains a mixture of Mishnah and Midrash, and may be technically designated as a homiletical exposition of the Mishnaic tractate Pirkei Avot, having for its foundation an older recension (version) of that tractate. It may be considered as a kind of "tosefta" or "gemarah" to the Mishna Avot, which does not possess a traditional gemarah. Avot de-Rabbi Nathan contains many sentences, proverbs, and incidents that are not found anywhere else in the early rabbinical literature (Cashdan 1965). Other rabbinical sayings appear in a more informal style than what is found in the canonical Mishna Avot redacted by Judah I.

Job 14:7-22

איוב יד:ז-כב

There is hope for a tree; If it is cut down it will renew itself;
Its shoots will not cease.

כי יש לעץ תקנה אם יִכָּרֵת וְעוֹד יִחְלֶיף
וְיִנְקֹתוּ לֹא תִחְדָּל:

If its roots are old in the earth,
And its stump dies in the ground,

אם יִזְקִין בְּאֶרֶץ שְׁרָשָׁיו
וּבְעֶפְרָר יָמוּת גִּזְעוֹ:

At the scent of water it will bud
And produce branches like a sapling.

מֵרִיחַ מַיִם יִפְרֹחַ
וְעֵשֶׂה קָצִיר כְּמוֹ-נֹטֶעַ:

But mortals languish and die; Man expires; where is he?

וְגִבֹּר יָמוּת וְיִחְלָשׁ וַיָּגוּעַ אָדָם וְאַיֵּו:

The waters of the sea fail,
And the river dries up and is parched.

אֲזִלּוּ-מַיִם מִיַּיָּם
וְנָהָר יִחְרַב וַיִּבֶשׁ:

So man lies down never to rise; He will awake only when the
heavens are no more, Only then be aroused from his sleep.

וְאִישׁ שָׁכַב וְלֹא־יָקוּם עַד־בִּלְתִּי שָׁמַיִם לֹא
יִקְיָצוּ וְלֹא־יִעָרְרוּ מִשְׁנָתָם:

O that You would hide me in Sheol, Conceal me until Your
anger passes, Set me a fixed time to attend to me.

מִי יִתֵּן | בְּשָׂאוֹל תַּצְפִּנֵּנִי תַסְתִּירֵנִי
עַד־שׁוּב אַפְּךָ תִּשִׁית לִי חֶק וְתִזְכְּרֵנִי:

If a man dies, can he live again?

אִם־יָמוּת גִּבֹּר הֲיִחְיֶה

All the time of my service I wait Until my replacement comes.

כָּל־יָמַי צָבָאִי אֲנִיחַל עַד־בֹּא חֲלִיפָתִי:

You would call and I would answer You;

תִּקְרָא וְאֲנֹכִי אֶעֱנֶךָ

You would set Your heart on Your handiwork.

לְמַעֲשֶׂה יְדֶיךָ תִּקְסֹף:

Then You would not count my steps,

כִּי־עֲתָה צָעְדִי תִסְפּוֹר לֹא־תִשְׁמֹר

Or keep watch over my sin.

עַל־חַטָּאתִי:

My transgression would be sealed up in a pouch;

חַתָּם בַּצִּרוֹר פִּשְׁעִי

You would coat over my iniquity.

אֶתְּכַסֵּה עַל־עֲוֹנִי:

Mountains collapse and crumble;

וְאוֹלָם הֶרֶם נוֹפֵל יִבּוֹל

Rocks are dislodged from their place.

אֲצֹר יִעָתֵק מִמָּקוֹמוֹ:

Water wears away stone; Torrents wash away earth; So you
destroy man's hope,

אֲבָנִים | שִׁחֲקוּ מַיִם תִּשְׁטְף־סִפִּיתֶיהָ
עַפְרָאָרֶץ וְתִקּוּת אָנוּשׁ הִיאֲבִידָה:

You overpower him forever and he perishes; You alter his
visage and dispatch him.

תִּתְּקַפֶּהוּ לְנֶצַח וְיִהְיֶה מִשְׁגָּה פָנָיו
וְתִשְׁלַחֲהוּ:

His sons attain honor and he does not know it;

יִכְבְּדוּ בָנָיו וְלֹא יָדַע

They are humbled and he is not aware of it.

אֲיָצְעוּ וְלֹא־יָבִין לָמוֹ:

He feels only the pain of his flesh,

אֶד־בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב

And his spirit mourns in him.

אֶנְפְּשׁוֹ עָלָיו תִּתְּאָבֵל: (פ)

Job 28:9-14

Man sets his hand against the flinty rock
And overturns mountains by the roots.

He carves out channels through rock;
His eyes behold every precious thing.

He dams up the sources of the streams
So that hidden things may be brought to light.

But where can wisdom be found;
Where is the source of understanding?

No man can set a value on it;
It cannot be found in the land of the living.

The deep says, "It is not in me";
The sea says, "I do not have it."

איוב כח:ט-יד

בְּחֶלְמִישׁ יִשְׁלַח יָדוֹ
הִפֵּךְ מִשְׁרֵשׁ הָהָרִים:

בְּצוּרוֹת יִאֲרִים בְּקָע
וְכָל-יָקָר רֵאֶתָה עֵינָיו:

מִבְּכֵי נְהָרוֹת חִבֵּשׁ
וְתַעֲלֶמֶה יֵצֵא אֹר: (פ)

וְהִתְחַכְמָה מֵאֵין תִּמְצָא
וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה:

לֹא-יִדְעַע אָנוּשׁ עֲרֶכְבָּה
וְלֹא תִמְצָא בְּאֶרֶץ הַחַיִּים:

תְּהוֹם אָמַר לֹא בִי-הִיא
וְגַם אָמַר אֵין עִמָּדִי: